

Soạn bài Tinh thần thể dục (Nguyễn Công Hoan) - Ngữ văn 11

Câu 1. Bố cục và cách dựng truyện của Nguyễn Công Hoan trong truyện ngắn trào phúng này có gì đặc biệt?

Trả lời:

Bố cục của truyện ngắn có thể chia làm ba đoạn:

- Đoạn 1 (từ đầu đến...“*Nay sức, Lê Thăng*”): Giới thiệu lệnh trên qua trát quan về làng.
- Đoạn 2 (tiếp đó đến... “*Vâng*”): Những người bị bắt đi xem đá bóng trực tiếp xin ông lí (lí trưởng).
- Đoạn 3 (còn lại): Cảnh lòng sục bắt người đi xem đá bóng.

b. Cách dựng truyện mang tính chất bi hài với nội dung cốt truyện đã bộc lộ được mâu thuẫn giữa bản chất và hiện tượng, giữa nội dung và hình thức của phong trào thể dục thể thao do chính quyền Pháp phát động. Sự thúc ép của các cấp chính quyền từ tỉnh xuống xã, việc hành hạ nhân dân tất cả chỉ để làm vừa lòng bọn thực dân kia. Xem đá bóng phải bắt cho đủ số người quy định, tìm người đi xem bóng đá mà như việc đi lòng tội phạm, mọi người ai cũng né tránh tìm cách lẩn trốn, bọn hương lí thừa cơ hội bòn rút tiền của của dân chúng. Đó là một cảnh tượng rất hỗn độn, nhố nhăng của một cái xã hội thối nát, một tấn bi kịch cười ra nước mắt. Đằng sau tiếng cười ấy, Nguyễn Công Hoan muốn cho người đọc thấy được những cảnh đời éo le, số phận thật đáng thương của những con người bị sống trong một xã hội nực cười đó.

Câu 2. Mâu thuẫn trào phúng cơ bản của truyện? Trên cơ sở của mâu thuẫn cơ bản đó, mâu thuẫn trào phúng riêng từng cảnh là gì? Phân tích truyện để làm rõ mâu thuẫn cơ bản và những mâu thuẫn riêng đó.

Trả lời:

* Mâu thuẫn trào phúng cơ bản của truyện

Mâu thuẫn trào phúng cơ bản của truyện là mâu thuẫn giữa chính quyền với người dân nghèo, giữa sự khước từ của bọn quan lại thực dân phong kiến với ước mong xin được ở nhà của người dân, giữa việc đi cổ vũ với việc tìm mọi cách để được ở nhà thậm chí trốn tránh. Trên cơ sở những mâu thuẫn đó, mỗi cảnh riêng lại có những nét hài hước riêng.

* Mâu thuẫn trào phúng riêng của từng cảnh

- Anh Mịch bày tỏ tình cảnh của mình với ông Lí: “*Lạy ông, ông làm phúc tha cho con, mai con phải đi làm trù nợ cho ông Nghị, kéo ông ấy đánh chết*”. Anh Mịch không chỉ

Soạn bài Tinh thần thể dục (Nguyễn Công Hoan) - Ngữ văn 11

lay một lần mà lời lẽ của anh thiết tha “*Cần cở con lay ông trăm nghìn mớ lay*” và “*nếu không vợ con con chết đói*”, đến năn nỉ “*ông thương phận nào con nhờ phận ấy*”.

Đáp lại sự van xin của anh Mịch là thái độ dọa dẫm, phủ nhận của ông Lí: “*kệ mày*”, đến “*chết đói hay chết no tao đây không biết*” và “*tao thương chúng bay, nhưng ai thương tao*”. Cái lệnh nghiêm ngặt và cố về quan trọng của tinh đường kéo theo bao phiền toái, đụng chạm đến phần cơm áo hằng ngày của đám dân quê khôn khổ. Cái tinh thần thể dục kia vui vẻ đến mức nào không biết chỉ thấy rằng bao nhiêu người đã khôn khổ vì nó. Ngay đến cả ông Lí cũng lo sốt vó “*tao thương mày, nhưng ai thương tao*”. Không chọn được đủ người thì ông cũng bị quở trách vì thể mà ông chẳng nương nhẹ với bất cứ ai mặc kệ hoàn cảnh của họ có éo le đến thế nào.

- Khác với anh Mịch, Bác Phô gái “*dịu dàng đặt cành cau lên bàn*”, đây là lễ vật đến xin ông Lí: “*lay thầy nhà con thì chưa cắt con... lay thầy quyền phép trong tay thầy, thầy tha cho nhà con đừng bắt nhà con đi xem bóng đá với*”. Bác Phô gái xin một hồi cũng không được ông Lí chấp thuận. Cái đáng cười là người ốm cũng không được tha, “*ốm gần chết cũng phải đi. Lệnh quan như thế. Ai cũng lấy cớ ốm yếu mà không đi thì người ta đá bóng cho chó xem à*”.

- Ở một hoàn cảnh khác, bà cụ Phó Bính mắt kém nhem vừa nói vừa cười rất vô duyên “*thì lòng thành ông lí cứ nhận đi cho cháu*”. Ông Lí nhăn mặt nhặt ba hào bỏ túi. Có người khôn ngoan đã dùng tiền để dứt lót, mượn người đi thay, vậy cái tinh thần thể dục kia đâu có phải là tự giác. Đây cũng là dịp để bọn chức dịch kì hào như ông Lí nhà ta đây “*đục nước béo cò*”.

- Người có tiền đã vậy, người không có tiền thì xin, không xin được thì trốn sang làng bên lánh nạn. Đó là trường hợp của thằng Cò. Thằng Cò phải ôm con nằm trong đồng rơm. Thằng Cò trốn trong đồng rơm cũng bị lôi ra. Tội nghiệp mà cũng không tìm được tiếng cười khi nghe thằng Cò nói với tuần đinh: “*Tôi đi thì tôi mất cả ngày. Mai mà mất buổi làm thì tôi với cháu nhịn đói... mấy lị tôi không mượn đâu được quần áo*”.

=> Dựng lên những hoàn cảnh này và qua lời thoại của các nhân vật, Nguyễn Công Hoan chĩa tiếng cười châm biếm đầy mỉa mai vào chính quyền thực dân và bọn phong kiến tay sai. Mặt khác nhà văn chia sẻ với người nghèo khổ, những nạn nhân của tinh thần thể dục giả tạo của bọn xâm lược.

Câu 3. Hãy nêu ý nghĩa phê phán của truyện *Tinh thần thể dục*.

Trả lời:

Từ mâu thuẫn giữa việc phải đi cỏ vũ cho cái “tinh thần thể dục” và thái độ cự tuyệt, trốn tránh kiên quyết của người dân, truyện làm bật lên tiếng cười hài hước châm biếm hướng đến chính quyền thực dân và bè lũ phong kiến, tay sai. Truyện góp phần làm lật

Soạn bài Tinh thần thể dục (Nguyễn Công Hoan) - Ngữ văn 11

tây âm mưu của bọn thực dân khi chúng bày ra cái gọi là "phong trào thể thao", "sức khỏe nòi giống" nhưng thực chất là đánh lạc hướng thanh niên, làm phân tán tinh thần đấu tranh và nhiệm vụ cứu nước của họ lúc đó.